

การป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครอง การถูกละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุ Crime prevention and protection against violation of rights for the elderly

เลอพร ศุภสร*

Lerporn Supasorn

■ บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรม และสถานการณ์การถูกละเมิดสิทธิกับผู้สูงอายุ ศึกษากรณีตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดอุบลราชธานี เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และอาสาสมัครชุมชน การสนทนากลุ่มสมาชิกชุมชน จากการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) จำนวน 20 คน การสังเกต และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอาชญากรรมต่อผู้สูงอายุ ได้แก่ การฉ้อโกง การทำร้ายร่างกาย การข่มขู่ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการถูกละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ คือ การถูกทอดทิ้ง การขาดรายได้ และปัญหาเรื้อรัง สาเหตุเกิดจากสภาพเศรษฐกิจ ความเปราะบางด้านสุขภาพ และการขาดการสนับสนุนจากระบบสังคม ผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบกับความเสี่ยงอาชญากรรมและการถูกละเมิดสิทธิ จากบุคคลใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แนวทางการป้องกัน ได้แก่ การส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชนและการสร้างระบบสนับสนุนผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น ได้แก่ การตั้งกลุ่มบ้านผู้สูงอายุ (Elderly Home Groups)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Received: 21 January 2025 Revised: 29 May 2025 Accepted: 30 May 2025

และการแต่งตั้งผู้จัดการกรณี (Case Manager) พร้อมทั้งการพัฒนาช่องทางการรายงานและการเข้าถึงบริการสนับสนุนทางกฎหมาย ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้สูงอายุจากการทารุณกรรม และร่างพระราชบัญญัติความยุติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ ควบคู่กับการจัดตั้งกองทุนเพื่อความยุติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ และควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชน ด้านงบประมาณ และบุคลากร ในการดำเนินงานเพื่อเป็นเครือข่ายในป้องกันอาชญากรรมและการถูกละเมิดสิทธิสำหรับผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและยั่งยืน

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, การป้องกันอาชญากรรม, การคุ้มครอง, การถูกละเมิดสิทธิ

■ Abstract

This study aims to investigate the issues related to crime and the violation of rights faced by elderly individuals, with a focus on the case of the Lao Daeng subdistrict, Don Mod Daeng district, Ubon Ratchathani province. This qualitative research was conducted through in-depth interviews with 18 key informants selected by purposive sampling, including police officers, officials from the Ubon Ratchathani Provincial Justice Office, officials from the Office of Social Development and Human Security, community leaders, elderly individuals, and community volunteers. Additionally,

a focus group was conducted with 20 community members selected via snowball sampling. This study also employed observations and content analysis.

The findings revealed that the crimes of elderly individuals are in the areas of fraud, domestic violence and intimidation. The rights violation of elderly individuals include abandonment, lack of income and homelessness. These risk factors are related to economic conditions, health vulnerabilities, and a lack of support from the social system. Moreover, the study identified that drug-related problems in the community contribute to an increased risk of crimes against the elderly. Preventive strategies include promoting community empowerment, establishing support systems for the elderly at the local level, such as creating Elderly Home Groups and appointing Case Managers in the community, as well as developing reporting channels and access to legal support services. The study suggests the drafting of an Act for the Protection of the Elderly from Maltreatment and an Elderly Justice Act, along with the establishment of an Elder Justice Fund. Furthermore, there should be an integration of cooperation between the government and the community regarding budgets and personnel to establish appropriate and sustainable networks for crime prevention and protection against

rights violations for the elderly.

Keywords: Elderly people, Crime prevention, Protection, Rights violation

■ บทนำ

สถานการณ์ประเทศไทยปัจจุบันกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ตั้งแต่ปี 2565 และในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มเข้าสู่อัตราเพิ่มประชากรจะลดต่ำลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ยิ่งต้องเตรียมความพร้อมรับมือให้รอบด้านโดยที่ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป จะเพิ่มด้วยอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 7 ต่อปี (Department of older persons, 2021) ความเปราะบางทางธรรมชาติ มีโรคประจำตัว ต้องพึ่งพาคนอื่น ความเปราะบางทางธรรมชาติ ทำให้ถูกละเมิดสิทธิทุก ๆ ด้าน ปัญหาที่พบและจากงานวิจัย คือ ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิจากคนในครอบครัว เมื่อเจ็บป่วยสมองเสื่อม จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่น เมื่อสูญเสียคู่ชีวิต ไม่มีลูก เมื่อแต่งงานใหม่แล้วรับบุตรบุญธรรม เพราะหวั่นบุตรบุญธรรมละเมิดสิทธิในทรัพย์สิน ต้องใช้ชีวิตเช่นนี้จนกว่าจะเสียชีวิต กฎหมายหลายฉบับไม่สามารถปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ผู้สูงอายุได้ เมื่อผู้สูงอายุกลายเป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถ มีความจำเป็นต้องตั้งผู้พิทักษ์ทรัพย์สินหรือผู้อนุบาลทางกฎหมาย (Pattharaporn Khongboon, 2019) ที่ผ่านมามีการศึกษาการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านสุขภาพและสังคมควบคู่กันไป แต่แนวโน้มการกระทำความรุนแรง รวมทั้ง

การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุกำลังกลายเป็นความเสี่ยง ต่อวัยสูงอายุมีโอกาสต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าว ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมและคุ้มครองการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุแบบบูรณภูมินั้น ควรมุ่งให้ความสนใจไปที่การหยุดปัญหาก่อนที่จะเกิดขึ้น ซึ่งครอบคลุมถึงการลดโอกาสการเกิดอาชญากรรม และการเสริมสร้างโครงสร้างทางสังคมและชุมชนตามลำดับ (Department of Rights and Liberties Protection, Ministry of Justice, 2018) การถูกละเมิดสิทธิทางการเงินและทรัพย์สิน ที่พบบ่อยกับผู้สูงอายุ คือ (1) ความไม่มั่นคงทางการเงิน การมีเงินไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน รวมถึงผู้สูงอายุที่มีอสังหาริมทรัพย์แต่ยังไม่ได้ขาย เช่น ที่ดิน ที่นาจึงไม่สามารถแปรเป็นเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายได้ (2) การถูกฉ้อโกงและปล้นขโมยทรัพย์สินเกิดขึ้นได้จากญาติหรือบุคคลที่ไม่ใช่ญาติถือเอาทรัพย์สินของผู้สูงอายุไปครอบครองเป็นของตนเองโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้สูงอายุ หรือไม่ได้ให้ด้วยความสมัครใจของผู้สูงอายุ และ (3) การสูญเสียทรัพย์สินเนื่องมาจากการช่วยเหลือโดยสมัครใจ เช่น ช่วยเหลือด้านการเงินให้กับบุตรหลานที่ประสบปัญหาด้านการเงินด้วยความสมัครใจ ซึ่งส่วนมากไม่ได้รับเงินหรือทรัพย์สินคืน (Jongjit Rittirong et al, 2017) ความเสี่ยงและโอกาสที่อาจนำไปสู่การกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความรุนแรงทางด้านร่างกาย จิตใจ ตลอดจนทรัพย์สิน กำลังปรากฏให้เห็นมากขึ้นต่อเนื่อง ทั้งจากข่าวสาร และสื่อสาธารณะต่าง ๆ ในขณะที่ข้อเท็จจริงอีกด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความเสื่อมถอยทางด้านสุขภาพของตัวผู้สูงอายุเอง

กลายเป็นความเสี่ยงที่ผู้สูงอายุอาจถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือตกเป็น “เหยื่ออาชญากรรม” ได้ง่ายขึ้น รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม และมีความบกพร่องทางด้านจิต ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองการถูกละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการเตรียมการทั้ง “เชิงรุก” ในระดับนโยบาย และความร่วมมือ และ “เชิงรับ” ในการปฏิบัติ เพื่อให้ความคุ้มครองช่วยเหลือเพื่อรองรับกับสถานการณ์ข้อเท็จจริงดังกล่าวที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีมีประชากร 1,239,801 คน มีผู้สูงอายุจำนวนทั้งสิ้น 324,436 คน ข้อมูลล่าสุดสถิติเมื่อเดือน 26 ตุลาคม 2566 (National Statistical Office, 2023) ซึ่งมากเป็นอันดับสองของจำนวนผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการศึกษาผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีมีความสำคัญกับพื้นฐานบริบทที่ใกล้เคียงกับสภาพสังคมเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในแถบภาคอีสานตอนล่าง ที่มีผู้สูงอายุทั้งในบริบทชุมชนเมืองและชนบทซึ่งจะมีสภาพ สาเหตุ และปัจจัยการถูกละเมิดสิทธิ และมีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมตามสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ พื้นที่ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร การวิจัยในพื้นที่นี้จึงมุ่งศึกษาแนวโน้มและพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุในชุมชน ประกอบกับมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีรายได้และการเข้าถึงบริการสังคมที่จำกัด

จึงอาจเพิ่มความเสี่ยงแก่ผู้สูงอายุที่จะถูกละเมิดสิทธิหรือเป็นเป้าหมายของอาชญากรรม การวิจัยในพื้นที่นี้จะช่วยให้สามารถเข้าใจและพัฒนาแนวทางการป้องกันได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามความสามารถในการจัดการปัญหาในชุมชนของตำบลเหล่าแดง มีอาสาสมัครชุมชนที่มีศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ ซึ่งแนวทางพัฒนาเครือข่ายตลอดจนมีความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไปได้ ดังนั้น หากมีกลไกการเฝ้าระวัง ป้องกัน ช่วยเหลือ เยียวยาด้วยการยึดชุมชนเป็นหลัก แล้วจะสร้างแนวทางการป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองการถูกละเมิดสิทธิที่มีโอกาสเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่ทันต่อที่ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

■ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรมและสถานการณ์การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ
2. เพื่อเสนอแนวการป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิ

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) **ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ** (Key informant interview) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งเป็นจำนวนที่พิจารณาจากความอึดตัวของข้อมูลตามบริบทผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มได้จำนวนตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน และบุคคลที่เป็นอาสาสมัครในชุมชนตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมดจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหา ส่งเสริมดูแลสมาชิกชุมชน โดยการคัดเลือกและเข้าถึงแบบลูกโซ่ (Snowball sampling)

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม และส่งเสริมสวัสดิภาพผู้สูงอายุ รวมทั้งหมดจำนวน 8 คน ได้แก่ (1) เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรสายป้องกันและปราบปรามจากสถานีตำรวจภูธรดอนมดแดง ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้เข้าใจบริบทสภาพปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน (2) เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ระดับผู้บริหาร และระดับปฏิบัติการตำแหน่งนิติกร ผู้มีพันธกิจด้านการเสริมสร้างความยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 คน และ (3) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานผู้สูงอายุ หัวหน้ากลุ่มการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลและส่งเสริมสวัสดิภาพผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือผู้สูงอายุที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมรูปแบบต่างๆ ทั้งหมด จำนวน 5 คน โดยผู้สูงอายุตามเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่า 60 ปีบริบูรณ์

ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิ ถูกทอดทิ้ง อยู่อาศัยกับสมาชิกในครอบครัวที่มีภาวะอารมณ์รุนแรง เครียด ตัดยาเสพติด หรือเป็นผู้ป่วยติดเตียง

อีกทั้ง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) เป็นสมาชิกชุมชนจาก ทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก คือ เป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุในครอบครัว หรือเป็นผู้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพผู้สูงอายุ หรือสนใจความมั่นคงปลอดภัยจากอาชญากรรมในชุมชน โดยการคัดเลือกและเข้าถึงแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือทั้งหมด 3 ประเภท ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือสำหรับตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยใช้คำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured questions) เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. แบบสนทนากลุ่มย่อย เครื่องมือสำหรับตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยเน้นการสนทนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อมูลเพิ่มเติม

3. แบบสังเกตพฤติกรรม เครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตอย่างเป็นระบบเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่มย่อยได้รับการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยวิธีการของลอว์เช่ (Lawshé, 1975) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการประเมินพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ให้คะแนนว่า “จำเป็นมาก” ส่งผลให้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio: CVR) เท่ากับ 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีตามเกณฑ์ของลอว์เช่

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักจากที่มาสำคัญ 2 แหล่ง คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางด้านวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จากฐานข้อมูลวิชาการระดับชาติ/นานาชาติล่าสุดในช่วง 5 ปี และรวบรวมบทความที่สำคัญจากแหล่งสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรม แนวคิดการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของผู้สูงอายุทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

มาตรา 11 (8) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ระเบียบกรมคุมครองสิทธิและเสรีภาพว่าด้วยการบริหารจัดการคลินิกยุติธรรม พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 และการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เวลาครั้งละประมาณ 1-2 ชั่วโมง จำนวน 18 คน หลังจากได้แนวทางของข้อมูลแล้วจึงนัดตัวแทนชุมชนสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสนทนากลุ่มย่อยในการพิจารณาสถานการณ์และแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเพิ่มเติม การเก็บข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2567 - ธันวาคม 2567

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้วิธีตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งบุคคล กับ “เอกสาร” และจากการสังเกต และส่งการข้อมูลที่ได้ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลตรวจทาน และช่วยยืนยันความถูกต้องของข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการตีความข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content analysis) และการสร้างความเชื่อมั่นของข้อมูล ผู้วิจัยมีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ดังนี้ (1) จัดระเบียบข้อมูล รวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย (2) กำหนดรหัสข้อมูล (Coding) สร้างรหัสให้กับข้อมูลเพื่อให้สามารถจัดกลุ่มหรือเปรียบเทียบได้ เช่น การจำแนกถ้อยคำหรือประเด็นสำคัญ (3) การวิเคราะห์เนื้อหา

วิเคราะห์เนื้อหาที่ได้รับการสร้างรหัสแล้ว โดยสังเกตแนวโน้มหรือความสัมพันธ์ในข้อมูล เพื่อสร้างข้อสรุป และ (4) การสร้างข้อสรุป สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะหรือคำตอบที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความน่าเชื่อถือและจริยธรรมการวิจัย

พิสูจน์ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์เมื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชนบางประเด็น นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในประเด็นเดียวกัน เพื่อยืนยันว่าทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกันหรือไม่ นำผลวิเคราะห์ครั้งแรก แจกกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางรายอ่านหรือฟังเพื่อยืนยัน โดยเก็บข้อมูลหลักจาก 3 กลุ่มต่างกัน และใช้เอกสารทางวิชาการหรือสถิติในพื้นที่มาช่วยยืนยัน บันทึกเพื่อลดโอกาสอคติ และการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบตามแนวทางของลินคอล์นและกูปา (Lincoln & Guba, 1985) และเรียบเรียงแบบบรรยายพรรณนา ส่วนจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามหลักการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยขอพิจารณาจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และได้รับอนุมัติจริยธรรมวิจัยเลขที่ HE6720042 เข้าถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐโดยผ่านการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้สูงอายุเข้าถึงด้วยการแนะนำจากนั้นเสนอแบบชี้แจงการวิจัย เน้นการยินยอมโดยสมัครใจ แจ้งการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคล แจ้งสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย และปกป้องกลุ่มเสี่ยงและความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูล

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรมและสถานการณ์การที่ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิพบว่า ในจังหวัดอุบลราชธานีสภาพปัญหาที่ผู้สูงอายุเผชิญสามารถแบ่งออกได้ 2 ประการสำคัญ ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาและความเสี่ยงการเกิดอาชญากรรมในผู้สูงอายุ มีดังนี้

1) ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยเฉพาะในบริบทของชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งส่งผลให้บุคคลใกล้ชิด ก่อให้เกิดอาชญากรรมพื้นฐาน จากการศึกษาภาคสนาม พบว่า ผู้สูงอายุที่มีลูกหลานยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ก่อเหตุที่เป็นผู้ใกล้ชิดนี้จะมีพฤติกรรมรุนแรงต่อผู้สูงอายุ มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำลายสิ่งของ ทำร้ายร่างกาย ช่มชู้ และลักทรัพย์เพื่อนำมาซื้อขายเสพติดโดยจำนวนที่พบ มีจำนวน 4 ราย ในขณะเดียวกันสถานะของผู้สูงอายุที่มักพึ่งพาผู้อื่น ขาดความรู้ด้านกฎหมาย และมีข้อจำกัดด้านร่างกาย ทำให้มีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทั้งทางตรง ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว และทางอ้อมด้วยการฉ้อโกง การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน โดยไม่สามารถปกป้องตนเองหรือแจ้งความร้องทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Don Mod Daeng Police Station Officer, Ubon Ratchathani Province, personal communication, November 14, 2024)

2) เหตุอาชญากรรมส่วนหนึ่งไม่ได้รับการดำเนินคดีตามกฎหมาย เนื่องจากผู้สูงอายุไม่ประสงค์จะเอาผิดกับผู้กระทำซึ่งมักเป็น

ลูกหลาน ตำรวจผู้รับแจ้งเหตุจึงใช้การไล่ไล่และประณิประนอม ส่งผลให้ปัญหายังคงวนเวียนเกิดขึ้นซ้ำในครัวเรือนเดิม เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่รายงานว่าคดีส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นเพียงการระงับเหตุเฉพาะหน้า ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างได้ในระยะยาว

3) ลักษณะของอาชญากรรมต่อผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่ขอรับเงินชดเชยในคดีอาญาปี 2567 มีทั้งความผิดต่อชีวิต ความผิดเกี่ยวกับร่างกายและเพศ รวมถึงคดีเกี่ยวกับจราจร

4) โครงการด้านความปลอดภัยของรัฐไม่ได้ระบุกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น “อุบลเมืองปลอดภัยไร้อาชญากรรม” แม้จะมีงบประมาณและแนวทางส่งเสริมความปลอดภัย แต่ยังไม่สามารถตอบโจทย์เฉพาะกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุได้โดยตรง คือ ภาพรวมเป็นการดำเนินการกับทุกวัยในสังคม ทำให้กลุ่มเปราะบางนี้ยังขาดมาตรการคุ้มครองที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในเชิงนโยบาย

5) สถิติผู้สูงอายุที่ขอรับการเยียวยาจากกองทุนยุติธรรมและค่าทดแทนผู้เสียหายทางอาญา บ่งชี้ถึงภาระของรัฐที่เพิ่มขึ้น ในปีงบประมาณ 2567 มีการจ่ายเงินเยียวยา จำนวน 603,455 บาท (Ubon Ratchathani Provincial Justice Office Staff, personal communication, November 20, 2024) ซึ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างมาตรการเชิงป้องกันและการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อลดอัตราการเกิดซ้ำของอาชญากรรมต่อผู้สูงอายุ

1.2 การถูกละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุในชุมชน พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) การละเมิดสิทธิในผู้สูงอายุจากปัญหาความรู้สิทธิและผลกระทบต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม จากการศึกษาภาคสนามในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยเผชิญกับการละเมิดสิทธิในรูปแบบต่างๆ อันมีรากเหง้ามาจาก “ความรู้สิทธิ” และ “ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกฎหมาย” ที่ควรได้รับการคุ้มครอง โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับทรัพย์สิน สวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุควรเข้าถึงได้โดยสะดวกแต่กลับถูกกีดกันโดยโครงสร้างทางสังคมและการบริหารที่ไม่ตอบสนองต่อกลุ่มเปราะบาง ปัญหาที่พบคือ (1) การถูกหลอกให้โอนเงินหรือทรัพย์สิน ผู้สูงอายุบางรายถูกญาติหรือบุคคลใกล้ชิดหลอกให้เซ็นเอกสารโอนที่ดินโดยไม่ทราบเนื้อหาหรือผลทางกฎหมาย (2) ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการได้ทันเวลา จากการขอรับเงินเบี้ยยังชีพหรือความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขในภาวะวิกฤต ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งไม่ได้รับการแจ้งสิทธิหรือไม่สามารถดำเนินการยื่นเรื่องได้ทันภายในเวลาที่กำหนด ส่งผลให้ขาดโอกาสในการได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน (3) การถูกล่อลวงจากมิจฉาชีพในรูปแบบออนไลน์ คือ พบว่ามีผู้สูงอายุถูกหลอกให้โอนเงินผ่านโทรศัพท์โดยแอบอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐหรือธนาคาร ซึ่งเกิดจากทั้งความรู้เท่าทันเทคโนโลยีและการขาดการให้ข้อมูลที่เหมาะสมกับวัยช่องทางการรับแจ้งเหตุแก่ผู้สูงอายุ สะท้อนถึงการพึ่งพาสื่อกลางมากกว่าการเข้าถึงรายบุคคล และ (4) ข้อจำกัด

เกี่ยวกับการเข้าถึงผู้สูงอายุจากภาครัฐในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ผู้สูงอายุบางรายเมื่อต้องการร้องเรียนกรณีถูกเอารัดเอาเปรียบ แต่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากในการเข้าถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำในชุมชน หรือไม่มีระบบรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ไม่มีการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยตรง มีการโทรสายด่วน 1300 แทนการแจ้งความที่สถานีตำรวจ หรือการส่งจดหมายถึงหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ สถานการณ์การถูกละเมิดสิทธิและการเกิดอาชญากรรมกับผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและการละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุ ข้อมูลประชาชนที่ขอรับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่เกี่ยวข้องเฉพาะผู้สูงอายุมาขึ้น ค่าขอรับการช่วยเหลือ พบว่า มี จำนวน 17 ราย ในความผิดต่อชีวิต จำนวน 4 ราย ความผิดต่อชีวิต และกฎหมายจราจร จำนวน 8 ราย ความผิดต่อร่างกาย จำนวน 4 ราย ความผิดเกี่ยวกับเพศ (อนาจาร) 1 ราย และจากข้อมูลประชาชนที่ขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มี ผู้สูงอายุมาขึ้น ค่าขอรับความช่วยเหลือในการดำเนินคดี จำนวน 14 ราย (Officer of the Ubon Ratchathani Provincial Justice Office, personal communication, November 20, 2024) ซึ่งเป็นส่วนสะท้อนความไม่มั่นใจในระบบยุติธรรม หรือความกลัวผู้กระทำความผิดที่อยู่ใกล้ชิดในครอบครัว

ส่วนสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยภาพรวมตามภารกิจของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 พบว่า อันดับที่ 1 ปัญหาเรื่องสิทธิ สวัสดิการ และกฎหมาย ถูกละเมิดสิทธิและขอส่งเสริมเยียวยาสิทธิ จำนวน 92 ราย ซึ่งมีลักษณะที่ผู้สูงอายุถูกหลอกให้โอนเงิน หรือทำให้เสียทรัพย์สินช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ ถูกทอดทิ้งขอรับการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย และขอการสงเคราะห์ในการจัดการศพ การช่วยเหลือเกี่ยวกับจัดการเงินกู้ เป็นต้น อันดับที่ 2 ปัญหารายได้และความเป็นอยู่ จำนวน 57 ราย อันดับที่ 3 ปัญหาคนเร่ร่อน หรือขอทาน จำนวน 12 คน อันดับที่ 4 ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ ความขัดแย้ง ความรุนแรง การทะเลาะ หรือขาดความอบอุ่นในครอบครัว จำนวน 9 ราย อันดับที่ 5 ปัญหาสุขภาพ/อุบัติเหตุ อุบัติภัย/แจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย จำนวน 5 ราย อันดับที่ 6 ปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ถูกกระทำความรุนแรงจากสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 ราย และสุดท้าย อันดับที่ 7 ปัญหาคนสูญหาย พลัดหลง ศพนิรนาม (Officer of the Office of Social Development and Human Security, personal communication, December 19, 2024)

2) ความเปราะบางด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวนำไปสู่การละเมิดสิทธิโดยไม่ถูกดำเนินคดี กรณีถูกหลอกให้โอนเงินทรัพย์สิน หรือละเมิดสิทธิโดยอาศัยความรัก ความผูกพัน ความไว้วางใจ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ร้องทุกข์ ส่งผลให้ “อาชญากรรมไม่ปรากฏ” (Dark figure of crime)

กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเชิงระบบของกระบวนการยุติธรรม

3) การขาดมาตรการคุ้มครองเชิงรุกทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถปกป้องตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่การแจ้งความ ร้องเรียน การฟ้องคดี หรือแม้กระทั่งการขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิซ้ำซาก และไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรม

4) การออกแบบนโยบายและกฎหมายของรัฐยังไม่สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้สูงอายุ ทั้งในแง่การเข้าถึงบริการ การสื่อสารที่เข้าใจง่าย การให้ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น และการขาดระบบสนับสนุนทางสังคมในระดับชุมชน ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ ไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเวลาที่ต้องการความช่วยเหลือ ส่งผลให้ไม่สามารถรับมือกับปัญหา ความเครียด หรือวิกฤติในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเด็นนี้ควรเป็นภารกิจร่วมกันระหว่างกระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาสังคม

2. แนวทางการป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองการถูกละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุพบว่า กฎหมายในประเทศไทย มีกฎหมายเฉพาะที่คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุและกำหนดมาตรการช่วยเหลือในกรณีที่เกิดการละเมิดสิทธิ ดังนี้ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2562 วางกรอบสิทธิผู้สูงอายุและมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพ กำหนดให้ภาครัฐมีหน้าที่ในการดูแล ส่งเสริมสุขภาพ จัดสวัสดิการ และคุ้มครองผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิ และมีประมวลกฎหมายอาญา

กำหนดฐานความผิดและบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้สูงอายุมักได้รับการพิจารณาให้เป็น “กรณีที่อ่อนไหว” ทำให้ศาลสามารถพิจารณาเพิ่มโทษตามดุลยพินิจ เช่น หากเป็นการกระทำที่โหดร้ายต่อบุคคลเปราะบาง มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มุ่งเน้นคุ้มครองผู้ถูกกระทำในครอบครัว รวมถึงผู้สูงอายุที่ถูกทำร้ายร่างกายหรือจิตใจโดยสมาชิกในครอบครัว พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 วางรากฐานแนวทางจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มเปราะบาง ซึ่งรวมถึงผู้สูงอายุ กฎหมายอื่นๆ และมาตรการเสริมการตั้งกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนยุติธรรม เพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้กับผู้สูงอายุที่เป็นผู้เสียหาย มาตรการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ เพื่อลดการพึ่งพาครอบครัว ลดความเสี่ยงถูกเอารัดเอาเปรียบ อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของผู้สูงอายุ แต่การบังคับใช้ยังขาดความเข้มแข็งและยังไม่ครอบคลุมมิติที่ซับซ้อนของการถูกละเมิดสิทธิในบริบทชุมชน

จากการศึกษากฎหมายและมาตรการของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ผลการศึกษาพบว่า ประเทศญี่ปุ่น มี “The Basic Law on Measures for the Aging Society” (Law No.129 ปี 1995) เป็นกฎหมายพื้นฐานในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คุ้มครองสิทธิและสวัสดิการ นอกจากนี้ ได้ออกแบบนโยบายและมาตรการป้องกันอาชญากรรมต่อผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยมีประกันสังคมที่ครอบคลุมการดูแลผู้สูงอายุ

ในระยะยาว “Long-term Care Insurance” (LTCI, เริ่มใช้ในปี 2000) ช่วยลดปัญหาเรื่องความยากจนและการถูกละเมิดสิทธิ เนื่องจากผู้สูงอายุไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่นมากเกินไป ในด้านการเงิน “Act on the Prevention of Elder Abuse” กำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ป้องกัน ตอบสนอง และรับแจ้งเหตุการณ์ละเมิดผู้สูงอายุ และมีการตั้งสายด่วนและศูนย์รับคำร้องเรียนเพื่อให้ผู้สูงอายุหรือผู้พบเห็นการละเมิดสามารถแจ้งเหตุได้ง่าย “Act on Stabilization of Employment of Older Persons” ป้องกันการเลือกปฏิบัติทางอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถมีงานทำ เป็นอีกแนวทางในการลดความเสี่ยงต่อการถูกเอาเปรียบด้านเศรษฐกิจ ส่วนสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายหลัก “Elder Justice Act” (United States, 2010) ในระดับรัฐบาลกลาง (Federal Law) ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทารุณกรรม การละเมิด หรือการละเลยต่อผู้สูงอายุ มีการสนับสนุนเงินทุนและทรัพยากรแก่รัฐและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสืบสวนคดีและคุ้มครองผู้สูงอายุ มีหน่วยงานระดับรัฐที่มีชื่อว่า “Adult Protective Services” (APS) ที่มีภารกิจคุ้มครองผู้ใหญ่เปราะบาง รวมถึงผู้สูงอายุที่ครอบคลุมโดยทำงานร่วมกับตำรวจ ทนายความ และโรงพยาบาล และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีกฎหมายที่เข้มงวดในการตรวจสอบสถานที่ดูแลผู้สูงอายุและมีมาตรการป้องกันการทารุณกรรมที่ชัดเจนอย่างประมวลกฎหมายด้านสังคมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (German Social Code หรือ Sozialgesetzbuch - SGB) มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันสุขภาพ การดูแลผู้สูงอายุ และสวัสดิการสังคม ซึ่งช่วยลด

ปัจจัยเสี่ยงที่ผู้สูงอายุจะถูกละเมิดหรือถูกล่อลวงทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครตำบลเหล่าแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ได้สรุปข้อเสนอแนวทางป้องกันอาชญากรรมและคุ้มครองการละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุ ดังนี้

1) ส่งเสริมจิตสำนึกสังคม สร้างค่านิยมเคารพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุเข้าใจเรื่องการป้องกันตนเองจากการถูกละเมิดสิทธิ กฎหมาย การคุ้มครองสิทธิและกระบวนการยุติธรรม โดยอาศัยความร่วมมือจากสถานศึกษา สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถานีตำรวจภูธร ในการนำเสนอความรู้ผ่านสื่อวิทยุ และกิจกรรมตามโอกาสต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างแรงสนับสนุนทางสังคม และลดอัตรา “ตัวเลขมืด” ของอาชญากรรมและการละเมิดสิทธิในผู้สูงอายุ

2) พัฒนาความรู้และเสริมพลังแก่ชุมชน ให้ความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิตนเองแก่ผู้สูงอายุ และครอบครัว พร้อมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ เช่น การรู้เท่าทันกลโกง และการแจ้งเหตุได้อย่างปลอดภัย โดยสามารถพัฒนาเป็น 2 รูปแบบดังนี้

(1) กลุ่มบ้านผู้สูงอายุ (Elderly Home Groups) เป็นกลไกดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรมหรือการทอดทิ้ง โดยจัดระบบดูแลแบบ “บ้านใกล้เรือนเคียง” โดยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้สูงอายุในชุมชน ผ่านการแบ่งหน้าที่ให้เป็นกลุ่มย่อยช่วยกันสอดส่องดูแล และแจ้งเตือนเมื่อพบความผิดปกติหรือเห็น

สัญญาณของความรุนแรง อาชญากรรม และการละเมิดสิทธิต่าง ๆ และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ โดยมีการวางระบบการคัดกรอง ส่งต่อ และติดตามผลอย่างเป็นระบบ ตลอดจน การประเมินและพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มบ้านผู้สูงอายุ “Elderly Home Groups” สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความปลอดภัยเสริมคุณค่า และความสุขให้กับผู้สูงอายุในชุมชนอย่างยั่งยืน

(2) ผู้จัดการกรณีในชุมชน (Case Manager) ซึ่งได้จากการคัดเลือกบุคคลที่น่าเชื่อถือในชุมชนมาฝึกอบรมเรื่องสิทธิ กฎหมาย และการจัดการกรณี เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างผู้สูงอายุกับหน่วยงานรัฐ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และรับมือกรณีเกิดการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุหรือเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ตลอดจนกำหนดระบบติดตามและประเมินผล เพื่อให้กลไกการช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3) แนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือระบบแจ้งเหตุดิจิทัลการแจ้งเหตุแบบเรียลไทม์ ติดตามสถานะคดีได้ และมีระบบแจ้งเตือนเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทันทีที่มีเหตุเข้ามาเพื่อให้สามารถตอบสนองอย่างทันท่วงที มีกระบวนการติดตามคดี การจัดการหลังรับแจ้งเหตุ มีการสนับสนุนงบประมาณ จัดตั้งเครือข่ายอาสาในพื้นที่ และบริหารช่องทาง การแจ้งเหตุในชุมชน

4) จัดตั้ง “คณะทำงานคุ้มครองผู้สูงอายุจังหวัด” นำโดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน เพื่อบูรณาการงบประมาณ บุคลากร สร้างเครือข่าย

ผู้ดูแลชุมชนที่ใช้ระบบข้อมูลกลาง (Elder Justice Data Hub) ในการเยี่ยมบ้านและจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขการทารุณกรรมผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ

รูปและอภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในผู้สูงอายุมีสาเหตุซับซ้อนหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างวัย และการพึ่งพาทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุภายในครอบครัว (Teera Kulsawat & Thanphitcha Samart, 2020) ลักษณะการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกิดจากบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (Phisit Rakhangwong, 2018) และความเสี่ยงจากอาชญากรรมและการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในชุมชนสืบเนื่องมาจากที่มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชน สอดคล้องกับทฤษฎีสภาวะไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization Theory) (Shaw & McKay, 1942) ซึ่งอธิบายถึงปัญหาอาชญากรรมว่าก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยและนำไปสู่ความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมต่อกลุ่มที่อ่อนแอ เช่น ผู้สูงอายุ ซึ่งมักตกเป็นเป้าหมายได้ง่ายเนื่องจากไม่สามารถป้องกันตนเองได้ดีเท่ากับวัยอื่น ๆ สอดคล้องกับทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) (Cohen & Felson, 1979) และสอดคล้องกับ Center for Addiction Studies (2020) ระบุว่า ปัจจัยสำคัญ

ที่ความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติดอย่างรุนแรง สภาพแวดล้อมเช่นนี้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อความปลอดภัยของกลุ่มเปราะบาง สอดคล้องกับงานวิจัยปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่มีการใช้ยาเสพติดสูงที่แสดงให้เห็นว่าการมีผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มโอกาสในการเกิดอาชญากรรมในชุมชนซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มที่เปราะบางรวมถึงผู้สูงอายุ (McCord, DiLalla, & Loper, 2001) งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการควบคุมและการป้องกันทางสังคม เช่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบครอบครัวและชุมชน เพื่อลดโอกาสการเกิดอาชญากรรมต่อผู้สูงอายุในพื้นที่ที่มีปัญหาเสพติดสูง

ประเทศไทยมีกฎหมายที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ แต่ยังคงขาดมาตรการที่เข้มงวดในการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553) และการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดเพียงพอ ส่งผลให้การป้องกันการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีข้อจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยมาตรการคุ้มครองสิทธิในการทำงานของผู้สูงอายุตามกฎหมายไทยและกฎหมายประเทศญี่ปุ่น (Kamolwan Yuwhattana & Chuenchiwin Yimfuang, 2022) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Hirschi, 1969) ที่ชี้ให้เห็นว่าการควบคุมทางสังคมที่เข้มงวด เช่น การบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจนจะช่วยลดการเกิดอาชญากรรมและการละเมิดสิทธิ โดยเฉพาะในสังคมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้

ยังสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Durkheim, 1964) อธิบายว่ากฎหมายเป็นโครงสร้างสำคัญที่ช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เมื่อระบบกฎหมายได้รับการบังคับใช้อย่างเคร่งครัดและมีการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ เช่น ในประเทศญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สังคมจะมีเสถียรภาพและความปลอดภัยสูงขึ้น แต่ในกรณีบริบทชุมชนในประเทศไทย การขาดความเข้มงวดและการติดตามผลในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับผู้สูงอายุอาจส่งผลให้ความสงบสุขและความเชื่อมั่นในระบบกฎหมายลดลง

การป้องกันอาชญากรรมและการละเมิดสิทธิสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนโดยการเน้นการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ในชุมชน สอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social control theory) (Cialdini & Trost, 1998) ซึ่งสามารถทำให้เกิดบรรทัดฐานที่เข้มแข็งในการดูแลและเคารพผู้สูงอายุได้ และเกิดวัฒนธรรมการปกป้องและไม่ทำร้ายผู้สูงอายุ เป็นการป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิทางสังคมในระยะยาว สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) (Bandura, 1977) และป้องกันการล่วงละเมิดผู้สูงอายุ โดยเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชน การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการล่วงละเมิดผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการป้องกันการล่วงละเมิดต่อผู้สูงอายุ (Roongrote Poomruew, 2021) และการเสนอให้มีการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกชุมชนในคนทุกวัยและทุกด้าน สอดคล้องกับทฤษฎีชุมชนที่เข้มแข็ง (Community empowerment theory) (Minkler & Wallerstein, 2002)

การมุ่งเน้นเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนยังทำให้เกิดเครือข่ายการเฝ้าระวังที่แข็งแกร่ง ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงจากอาชญากรรมในชุมชนโดยรวม และสอดคล้องกับทฤษฎีบรรทัดฐานทางสังคม (Social norms theory) (Cialdini & Trost, 1998) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์กับการรู้เท่าทันข่าวลวงของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (Anyamanee Phakdeemualchon, 2021) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องสร้างความตระหนักในปัญหาการละเมิดทางทรัพย์สินต่อผู้สูงอายุ (Rasika Pongyutthakorn, 2019) และงานวิจัยเรื่องการป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินในผู้สูงอายุ (Jiraporn Puangin & Jomdet Treemek, 2023) ที่เน้นให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา ดังนั้นการสนับสนุนจากชุมชนจึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยการศึกษาแนวทางป้องกันอาชญากรรมที่กระทำต่อผู้สูงอายุ (Kraiwoot Wattanasin, 2018) เกี่ยวกับการจัดระบบการให้บริการผู้สูงอายุที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

■ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุระดับจังหวัด โดยบูรณาการหน่วยงานระดับจังหวัด ดังนี้ ประสานหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของจังหวัด หรือมหาวิทยาลัยในพื้นที่ร่วมพัฒนาแอปพลิเคชัน

หรือระบบแจ้งเหตุดิจิทัลการแจ้งเหตุแบบเรียลไทม์ติดตามสถานะคดีได้ และมีระบบแจ้งเตือนเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทันทีที่มีเหตุเข้ามา เพื่อให้สามารถตอบสนองอย่างทันท่วงทีโดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเป็นผู้ประสานหลักในด้านกฎหมายและกระบวนการติดตามคดี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดดูแลด้านการคุ้มครองผู้สูงอายุ และการจัดการหลังรับแจ้งเหตุ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งจัดตั้งเครือข่ายอาสาในพื้นที่ และบริหารช่องทางการแจ้งเหตุในชุมชน เป็นการเสนอรูปแบบความร่วมมือแบบสหสาขาวิชาชีพที่มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงด้านผู้สูงอายุ

2) การประยุกต์ใช้แนวคิด “Community-Based Participatory Research” (CBPR) ในการพัฒนากลไกชุมชนอย่างยั่งยืน โดยนำไปสู่การจัดตั้ง “กลุ่มบ้านผู้สูงอายุ” (Elderly Home Groups) ที่มีบทบาทในการเฝ้าระวัง แจ้งเหตุ และส่งต่อผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิร่วมกับหน่วยงานยุติธรรมในพื้นที่ ถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาคประชาชนกับกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบใหม่ และสามารถขยายผลได้ในระดับนโยบายสาธารณะ

3) การจัดตั้งตำแหน่งผู้จัดการกรณี (Case Manager) ด้านสิทธิผู้สูงอายุ โดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัดร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยในพื้นที่จัดอบรมผู้จัดการคดีผู้สูงอายุ และอาสาสมัคร เพื่อเสริมความรู้ด้านกฎหมาย สวัสดิการ และสุขภาพจิต สำหรับป้องกันและดูแลการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในระดับชุมชน

เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมโยงของระบบ การคุ้มครองสิทธิในเชิงลึก ซึ่งการเสนอตำแหน่ง ใหม่ในโครงสร้างกระบวนการยุติธรรมเชิงพื้นที่ ที่ไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย

4) เสนอแนวทางจากต่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทย ดังนี้ จัดทำระบบประกันสุขภาพระยะยาว (Long-term Care Insurance) และการจัดตั้งหน่วยรับแจ้งเหตุ เฉพาะทางสำหรับผู้สูงอายุ ตามแนวทางของ ประเทศญี่ปุ่น เสนอให้มีการร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้สูงอายุจากการทารุณกรรม ตามแนวทาง ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และเสนอให้ มีการร่างพระราชบัญญัติความยุติธรรมสำหรับผู้ สูงอายุ และการตั้งหน่วยงานคุ้มครอง ผู้เปราะบาง (Adult protective services) พร้อมกองทุน เพื่อความยุติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ (Elder justice fund) ตามแนวทางของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเน้น การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุผ่านกลไกของรัฐ

5) การพัฒนาบรรทัดฐานทางสังคมด้วย กระบวนการยุติธรรมเชิงฟื้นฟูเสนอกระบวนการ ยุติธรรมเชิงฟื้นฟู (Restorative justice) มาใช้เป็น กลไกสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่เคารพผู้สูงอายุ โดยจัดตั้ง “คณะทำงานคุ้มครองผู้สูงอายุจังหวัด” นำโดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ร่วมกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถานี ตำรวจภูธร และภาคประชาชน ที่มีการบูรณาการ ด้านงบประมาณ บุคลากร ร่วมเป็นเครือข่าย ผู้ดูแลชุมชนที่ใช้ระบบข้อมูลกลาง (Elder Justice Data Hub) ในการเยี่ยมบ้าน การจัดกิจกรรม ป้องกันแก้ไข การประชุมครอบครัว การไกล่เกลี่ย

และกิจกรรมสร้างความตระหนักในชุมชน เน้นฟื้นฟูความสัมพันธ์ ลดพฤติกรรมละเมิดสิทธิ และป้องกันการก่ออาชญากรรมในครอบครัว การทารุณกรรมผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการออกแบบ ระบบเฝ้าระวังดิจิทัลในลักษณะการออกแบบ ที่ยึดผู้สูงอายุใช้เป็นศูนย์กลาง (User-centered design) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลาย จังหวัดเพื่อให้ได้แบบจำลองที่ขยายผลได้จริง

2) ควรศึกษาผลกระทบเชิงนโยบาย ของการจัดตั้งตำแหน่งผู้จัดการกรณี (Case Manager) ด้านสิทธิผู้สูงอายุต่อการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมในเชิงเปรียบเทียบ

3) ควรศึกษารูปแบบระบบบริการ คุ้มครองผู้สูงอายุไทย (Adult Protective Services) หรือ “APS-Thai” และระบบคัดกรอง การทารุณกรรมในสถานดูแลระยะยาว (LTC-Abuse Screen)

■ บรรณานุกรม

- Anyamanee Phakdeemualchon. (2021). *The behavior of using LINE Application and elderly awareness of fake news in Chiang Mai Province. Chiang Mai Rajabhat University Intellectual Repository.* <http://www.cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/2256/1/Abstract.pdf>
- Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters.* (Act No. 124

- of 2005). (2005).
Act on Stabilization of Employment of Older Persons (Act No. 68 of 1971). (1971).
 Adult Protective Services (APS). (n.d.).
 Bandura, A. (1977). *Social learning theory*.
 Prentice Hall.
Basic Law on Measures for the Aging Society (Law No. 129 of 1995). (1995).
 Center for Addiction Studies. (2020). *Final research report: A study on the impact of drug problems on the elderly in communities*. Bangkok: Center for Addiction Studies. <https://cads.in.th/cads/media/upload/1621322785.pdf>
 Cialdini, R. B., & Trost, M. R. (1998). *Social influence: Social norms, conformity, and compliance*. In D. T.
 Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.
 Department of Older Persons. (2021). *The elderly situation report 2021*. https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1663828576-1747_0.pdf
 Department of Rights and Liberties Protection, Ministry of Justice. (2018). *Handbook of elderly rights under the civil and commercial code* (Revised Edition). <https://www.rlpd.go.th/>
 Durkheim, E. (1964). *The division of labor in society*. (G. Simpson, Trans.). Free Press. (Original work published 1893).
Elder Justice Act of 2010, 42 U.S.C.1397j-1397m-5 (2010).
 Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. University of California Press.
 Jiraporn Puangin, & Jomdet Treemek. (2023). Crime prevention regarding property crimes against the elderly. *Journal of Criminology and Social Science*, 5(2), 81-96.
 Jongjit Rittirong et al. (2017). *Study of issues and risks of rights violations and assessment of situations to protect the rights of the elderly* (Research Report). Bangkok: Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute.
 Kamolwan Yuwhattana, & Chuenchiwin Yimfuang. (2022). Measures for protecting the rights of elderly employment under Thai Law compared to Japanese Law. *Journal of Law and Local Society*, 6(1), 1-15.
 Kraiwoot Wattanasin. (2018). *Crime prevention models for elderly victimization*. <https://research.police.go.th/wp-content/uploads/2020/12.pdf>
 Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563-575.
 Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
 McCord, D. M., DiLalla, D. L., & Loper, A. B. (2001). Impact of social messages on vulnerable populations, including the

- elderly. *Journal of Social Work*, 47(3), 203-217.
- Minkler, M., & Wallerstein, N. (Eds.). (2002). *Community-based participatory research for health*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- National Statistical Office. (2023). *Elderly Statistics 2023*. National Statistical Office.
- Pattharaporn Khongboon. (2019). *In-depth analysis of Thai elderly experiencing the highest level of psychological rights violations*. Thai Health Promotion Foundation (ThaiHealth). <https://www.thaihealth.or.th/>
- Phisit Rakhangwong. (2018). *A study of factors influencing victimization of the elderly in Bangkok Metropolitan Area* [Unpublished master's thesis, School of Public Administration, National Institute of Development Administration], Thailand.
- Rasika Pongyutthakorn. (2019). *Victimization of elderly property rights violations by family members or relatives*. [Unpublished Master's Thesis]. Chulalongkorn University.
- Roongrote Poomriew. (2021). Preventing elder abuse. *Thai Journal of Health Education*. 44(1), 30-38.
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. The University of Chicago Press.
- Teerakul Sawat, & Thanpitcha Samart. (2020). Violence against the elderly within the family. *Journal of Politics, Administration and Law*, 12(2), 111-127.
- United States. (2010). Elder Justice Act, §§ 6701–6703, Subtitle H, Title VI, *Patient Protection and Affordable Care Act*, Pub. L. No. 111-148, 124 Stat. 782-798.

